MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta tal-11 ta' Novembru, 2011

Rikors Numru. 7/2011

Matthew Lanzon

Vs

Kummissarju tal-Pulizija

Permezz ta’ rikors prezentat fl-24 ta’ Novembru 2011, ir-rikorrent qieghed jilmenta minn ksur tad-dritt tieghu ghal smiegh xieraq kif garantit fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea minhabba li ma kellux access ghall-avukat waqt interrogatorju. F’dan il-kuntest ghamel riferenza ghad-decizjoni li nghatat fil-kaz Salduz vs Turkija fis-27 ta’ Novembru 2008 mill-Grand Chamber tal-Qorti Ewropea. Fir-rikors spjega li kien gie akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) fil-11 ta’ Frar 2001 bil-bejgh u traffikar fir-raza mehuda mill-pjanta cannabis. Ghamel ukoll riferenza ghal-kawza Victor Lanzon nomine et vs Kummissarju tal-Pulizija (Rikors 15/2002) f’liema

proceduri kien diga' ressaq l-ilment tal-lum, izda t-talbiet tieghu kienu gew michuda mill-ewwel qorti permezz ta' sentenza li nghatat fis-17 ta' Gunju 2004 u eventwalment mill-Qorti Kostituzzjonali b'sentenza tad-29 ta' Novembru 2004. Dan kollu jfisser li r-rikorrent qieghed jippretendi li l-kaz tieghu ghandu jerga' jinfetah in segwitu ghad-decizjonijiet li nghataw mill-Qorti Ewropea u l-qrati lokali. Ir-rikorrent qieghed jitlob li din il-qorti taghti dawk l-ordnijiet li tqies li huma xierqa, fosthom li tiddikjara li kien hemm vjolazzjoni tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artiklu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea peress li ma kellux access ghall-avukat meta gie interrogat mill-pulizija.

L-intimat isostni li fl-ewwel lok ir-rikors hu frivolu u vessatorju ghaliex hemm gudikat. Fil-meritu jsostni li ma kien hemm l-ebda ksur tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea.

Il-kawza giet differita ghall-ghoti ta' sentenza fuq l-ewwel eccezzjoni, li dwarha l-partijietipprezentaw nota ta' sottomissjonijiet.

Fil-qosor :

1. Ir-rikorrent kien gie arrestat u nvestigat in konessjoni ma reati konnessi ma' droga.

2. Fis-27 ta' Gunju 2002 kien ipprezenta rikors (numru 15/02) quddiem din il-qorti fejn ilmenta fost'affarijiet ohra ghal fatt li waqt l-interrogatorju li mexxa l-ufficjal tal-pulizija li nvestiga l-kaz, ma kellux assistenza legali. Fir-rikors promotur ghamel riferenza ghall-Att tal-1 ta' Mejju 2002 li kien jipprovdi ghall-ghajnuna ta' avukat lil kull persuna li tigi nterrogata mill-pulizija. Ghamel ukoll riferenza ghall-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea ghad-Drittijiet tal-Bniedem fejn isostni li gie dikjarat li kull persuna ghandha tigi garantita assistenza ta' avukat qabel tigi interrogata mill-pulizija (**Averill v Renju Unit** u **Magee v Renju Unit** tas-6 ta' Gunju 2000.).

3. F'sentenza li nghatat minn din il-qorti fis-17 ta' Gunju 2004, it-talba tar-rikorrent giet michuda. Ir-rikorrent appella fejn ilmenta li l-vjolazzjoni tad-dritt fundamentali kienet gejja *'mill-interrogatorju tieghu u mit-tehid ta' stqarrija minghandu bi pregudizzju 'ghall-Article 6 rights tieghu.'*. Fl-appell ghamel riferenza ghall-htiega ta' ghajnuna legali u l-prezenza ta' adult mehud in

konsiderazzjoni li kien ghadu taht l-eta' meta gie nvestigat mill-pulizija.

4. B'sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali li nghatat fid-29 ta' Novembru 2004, l-appell gie michud. F'dik is-sentenza l-qorti osservat li dan il-kaz ma setax jigi paragunat mal-kawzi li r-rikorrent ghamel riferenza ghalihom ; *'kien hemm arrest u interrogatorju b'mod ghal kollox regolari – ghall-anqas fuq il-fatti kif jirrizultaw lil din il-Qorti – arrest li dam ftit sieghat, u li fihom l-appellant seta', kieku ried, zamm is-silenzju tieghu biex ma jinkriminax ruhu.'*. Inoltre, ir-rikorrent lanqas ma seta jiehu vantagg mill-fatt li kien ghalaq sittax-il sena.

5. Ir-rikorrent ma ghamilx applikazzjoni quddiem il-Qorti Ewropea ta' Strasbourg.

6. F'sentenza li nghatat mill-Grand Chamber tal-Qorti ta' Strasbourg fis-27 ta' Novembru 2008 (**Salduz v Turkija**), il-qorti kkonkludiet li ghalkemm ir-rikorrent kien f'posizzjoni li jikkontesta l-akkuzi waqt il-kawza, il-fatt li ma setax ikun assistit minn avukat waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija, kien effetwa b'mod irrimedjabbli d-drittijiet ta' difiza, partikolarment ghaliex kien ghadu minuri. Il-qorti osservat : *'access to a lawyer should be provided **<u>as from the first interrogation</u>** of a suspect by the police, unless it is demonstrated in the light of the particular circumstances of each case that there are compelling reasons to restrict this right.'*. Sahansitra, l-istess qorti fil-kaz **Dayanan v Turkija** deciz fit-13 ta' Ottubru 2009, iddikjarat li ghalkemm persuna taht il-kustodja tal-pulizija kienet ghazlet li ma twegibx ghad-domandi tal-pulizija, xorta kien hemm ksur tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni minhabba li l-ligi tat-Turkija kienet tipprovdi li persuna mcahhda mil-liberta ma kellix dritt ghall-assistenza legali.

7. Permezz tar-rikors prezenti, ir-rikorrent tista' tghid ipprezenta rikors identiku ghal dak li pprezenta fis-27 ta' Gunju 2002 (Rikors 15/2002), bid-differenza li issa ghamel riferenza ghall-gurisprudenza ricenti dwar id-dritt ta' persuna fil-kustodja tal-pulizija li jkollha access ghall-avukat qabel l-interrogatorju tal-pulizija.

M'hemmx dubju li sentenzi tal-Qorti ta' Strasbourg fejn Malta m'hijiex parti, ghandhom iservu ta' *res interpretata*. Is-sentenzi jservu mhux biss biex tigi deciza l-kawza li tkun giet trattata quddiem il-qorti, imma biex ticcara,

tissalvagwardja u tizviluppa r-regoli tal-Konvenzjoni. B'hekk dawn is-sentenzi jikkontribwixxu sabiex l-Istat josserva l-obbligi li assuma bhala parti ghall-Konvenzjoni. Bla dubju Stat, apparti li ghandu josserva sentenzi li jinghataw f'kawzi li fihom hu parti, ghandu d-dmir jikkunsidra l-implikazzjonijiet possibbli fuq is-sistema legali u l-prattika legali ta' dak il-pajjiz b'rizultat ta' sentenzi li jinghataw minn din il-qorti, minkejja li ma jkunx parti fil-kawza.
Fir-realta' dak li qieghed jippretendi r-rikorrent hu li l-kaz tieghu jerga' jinfetah minhabba l-izvilupp li jghid li kien hemm bl-ghoti tas-sentenza **Salduz v Turkija**. It-tlett elementi li huma mehtiega ghal *res judicata* (*eadem res*, *eadem personam*, u *eadem causa petendi*), huma prezenti fil-kaz tal-lum u l-punt kontrovers hu l-istess.
Il-qorti ma taqbilx ma' din it-tezi meta tikkunsidra li:-
i. Wara s-sentenza li l-Qorti Kostituzzjonali tat fid-29 ta' Novembru 2004, ma kien hemm xejn milli jzomm lir-rikorrent milli jfittex rimedju quddiem il-Qorti ta' Strasbourg. Pero dan m'ghamlux (ara verbal tat-13 ta' Gunju 2011) u llum ma jistax jilmenta min-nuqqas tieghu.
ii. Is-sentenza li nghatat fil-kaz Salduz v Turkija, f'liema proceduri Malta ma kenitx parti, ma tistax terga' tiftah berah il-kaz ta' Lanzon. L-ilment tar-rikorrent diga' gie trattat u deciz fil-proceduri gudizzjarji fuq imsemmija. Jekk wiehed kellu jaddotta l-argument tar-rikorrent allura jkun ifisser li sentenza qatt ma ssir finali, ighaddi kemm ighaddi zmien. Dan imur kontra l-principju ta' *res judicata*.
iii. Il-Konvenzjoni stess tirrikonoxxi l-principju ta' *res judicata*, tant li l-Artikolu 35(2)(b) jipprovdi li applikazzjoni ma tigix ikkunsidrata jekk hi *'substantially the same as a matter that has already been examined by the Court or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and contains no relevant new information.'*.
iv. Il-fatt li l-kaz jittratta dwar allegat ksur tad-drittijiet tal-bniedem, ma jfissirx li l-principju ta' *res judicata* ma japplikax. Kieku jkun mod iehor ifisser li lanqas sentenzi tal-Qorti ta' Strasbourg ma jsiru finali, u rikorrent jista' jressaq proceduri godda skond kif tizviluppa l-gurisprudenza matul iz-zmien. Dan l-argument imur kontra l-finalita ta' proceduri, li l-principju ta' *res judicata* ghandu

l-ghan li jissalvagwardja. Fil-kaz **Anthony Aquilina vs Ir-Repubbblika ta' Malta** deciz fil-15 ta' Ottubru 2010 minn din il-qorti presjeduta mill-Imhallef T. Mallia, osservat li *'L-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha, l-interess pubbliku, u hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti f'sentenza u li tbieghet il-possibilita' ta' decizjonijiet li jmorru kontra xulxin.'*. F'dak il-kaz il-qorti laqghet l-eccezzjoni ta' *res judicata*.

v. Sahansitra il-Qorti Kostituzzjonali **fil-kaz Il-Pulizija vs Lombardi** qalet li l-gurisprudenza tal-Qorti Ewropea *'…. m'ghandhiex ikollha effett retroattiv u taffettwa dawk id-decizjonijiet li llum huma res judicata.'* (12 ta' April 2011). Insenjament li l-qorti ma tara l-ebda raguni ghalfejn ma ghandux japplika f'dan il-kaz fejn ir-*res judicata* hi sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali.

vi. Dak li qalet il-Qorti Ewropea fil-kaz **Xenides-Arestis v Turkija** deciz fit-22 ta' Dicembru 2005, ma jistax ikun ta' ghajnuna ghall-kaz tar-rikorrent. F'dik is-sentenza nghad biss li kellu jinghata rimedju lill-applikant *'as well as in respect of all similar applications pending before it.'*. Ma saret l-ebda dikjarazzjoni fis-sens li l-kazijiet li huma *res judicata* kellhom jinfethu mill-gdid.

Ghal dawn il-motivi l-qorti qeghda taqta u tiddeciedi l-kawza billi tilqa' l-eccezzjoni ta' *res judicata*, u tichad it-talba. Spejjez kontra r-rikorrent.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------